

Šifra kandidata:

--

Državni izpitni center

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

FILOZOFIJA

≡ Izpitna pola 1 ≡

Komentar besedila

Petek, 30. maj 2025 / 90 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese naliveo pero ali kemični svinčnik.

Konceptna lista sta na perforiranih listih, ki ju kandidat pazljivo iztrga.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati naloge, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani).

Izpitna pola vsebuje 4 filozofska besedila, od katerih izberite eno in napišite komentar, ki naj obsega najmanj 600 besed.

Število točk, ki jih lahko dosežete, je 22.

V preglednici z "x" zaznamujte, komentar katerega filozofskega besedila naj ocenjevalec oceni. Če tega ne boste storili, bo ocenil prvi komentar, ki ste ga pisali.

1.	2.	3.	4.

Pišite v izpitno polo z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom v za to predvideni prostor **znotraj okvirja**. Pred komentar prepisite avtorja besedila in naslov dela, ki ste ga izbrali. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napačno besedo ali poved prečrtajte in jo zapišite na novo. Nečitljivo besedilo bo ocenjeno z 0 točkami. Osnutek komentarja pišite na konceptna lista. Osnutek se ne upošteva pri ocenjevanju.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani, od tega 2 prazni.

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

L

Konceptni list

L

Konceptni list

OBRNITE LIST.

1. Platon: Država

Prevod Jožeta Košarja

»Nihče ne more oporekati,« sem nadaljeval, »če trdimo, da je moč zajeti bistvo stvari v posamičnem primeru samo po eni poti, ki je različna od vseh drugih. Vse druge znanosti zadevajo samo mnenja ali poželenja ljudi, nastajanje in sestavo stvari ali skrb za to, kar narava ustvarja in sestavlja. Znanosti pa, ki so – kakor geometrija in druge njej sorodne – naravnane v resnični svet, samo sanjajo o njem in ga v budnem stanju ne morejo videti, ker se neomajno držijo podmen, ki jih ne morejo dialektično utemeljiti.«

(Vir: Platon: Država. Prevod Jože Košar. Založba Mihelač, Ljubljana 1995, 7. knjiga, str. 227.)

NAVODILA ZA PISANJE KOMENTARJA

Odlomek se nanaša na Platonov spoznavni in ontološki nauk. Odlomka ne obnavljajte, temveč ga komentirajte v obliki RAZLAGALNEGA eseja, ki naj bo dolg vsaj 600 besed. V njem razložite tudi:

- Na kaj se nanaša Platonov izraz »bistvo stvari«?
- Zakaj so znanosti – geometrija in njej sorodne – zgolj naravnane v resnični svet, ne morejo pa ga zares spoznati?
- Katera znanost pa ne sanja o njem, ampak ga lahko doseže, in kakšno vlogo ima ta znanost v Platonovi utopiji?

Pri komentiranju odlomka upoštevajte tudi kontekst celotnega dela.

Prevod Gorazda Kocijančiča

»Nihče nama gotovo ne bo oporekal,« sem nadaljeval, »če trdiva, da pri sleherni stvari sami zgolj dosledna celostna obravnava skuša dojeti to, kaj sleherna stvar je, vse druge veščine pa se nanašajo bodisi samo na mnenja ali želje ljudi, na nastajanje in sestavljanje stvari ali na negovanje teh stvari, ki se porajajo ali sestavljajo. No, za ostale veščine, ki po najini trditvi v nečem dojemajo nekaj Bivajočega – namreč za geometrijo in tiste veščine, ki ji sledijo –, vidiva, da o Bivajočem samo sanjajo, ne morejo pa uzreti v resničnosti, dokler uporabljajo predpostavke, katere puščajo nespremenjene, ker zanje ne morejo navesti utemeljitve.«

(Vir: Platon: Država. Prevod Gorazd Kocijančič. Mohorjeva družba, Celje 2004, 7. knjiga, 534b–533c.)

NAVODILA ZA PISANJE KOMENTARJA

Odlomek se nanaša na Platonov spoznavni in ontološki nauk. Odlomka ne obnavljajte, temveč ga komentirajte v obliki RAZLAGALNEGA eseja, ki naj bo dolg vsaj 600 besed. V njem razložite tudi:

- Na kaj se nanaša Platonov izraz »kaj sleherna stvar je«?
- Zakaj veščine – geometrija in njej sorodne – zgolj dojemajo nekaj Bivajočega, ne morejo pa uzreti resničnega sveta?
- Katera veščina pa ne sanja o resničnem svetu, ampak ga lahko doseže, in kakšno vlogo ima ta veščina v Platonovi utopiji?

Pri komentiranju odlomka upoštevajte tudi kontekst celotnega dela.

2. Aristotel: Nikomahova etika

Takšno življenje pa bi presegalo človeške okvire. Človek ne more živeti tako, kolikor je človek, ampak le, kolikor biva v njem nekaj božanskega. In kolikor se ta božanska sila razlikuje od našega sestavljenega bivanja, toliko se tudi takšna dejavnost odlikuje pred dejavnostmi drugih vrlin. Če je torej razum v primerjavi s človekom nekaj božanskega, tedaj je tudi življenje razuma nekaj božanskega v primerjavi s človeškim življenjem.

(Vir: Aristotel: Nikomahova etika. Prevod Kajetan Gantar. Slovenska matica, Ljubljana 1994, 10. knjiga, str. 317.)

NAVODILA ZA PISANJE KOMENTARJA

V navedenem odlomku Aristotel obravnava vprašanje, katero življenje je najsrečnejše.

Odlomka ne obnavljajte, temveč ga komentirajte v obliki RAZLAGALNEGA eseja, ki naj bo dolg vsaj 600 besed. V njem razložite tudi:

- Kako Aristotel pojmuje vrlino?
- Zakaj pravi, da se »takšna dejavnost odlikuje pred dejavnostmi drugih vrlin«?
- Kakšen je odnos med dobrim življenjem, kot je opredeljeno v deseti knjigi, in predhodnimi opredelitvami dobrega življenja?

Pri komentiranju odlomka upoštevajte tudi kontekst celotnega dela.

3. Descartes: Meditacije

Preostane tedaj edinole ideja Boga, pri kateri velja pretehtati, ali je nekaj, kar ni moglo iziti iz mene samega. Z imenom »Bog« mislim neko neskončno, neodvisno, nadvse umno, nadvse mogočno substanco, od katere sem bil ustvarjen tako jaz sam kakor tudi vse drugo bivajoče, če kaj drugega biva. To pa je zares takšno, da bolj ko skrbno premišljam, manj se mi zdi mogoče, da bi bilo moglo iziti iz mene.

(Vir: Descartes, R.: Meditacije. Prevod Primož Simoniti. Slovenska matica, Ljubljana 1988, 3. meditacija, str. 75.)

NAVODILA ZA PISANJE KOMENTARJA

Dani odlomek govori o ideji Boga. Odlomka ne obnavljajte, temveč ga komentirajte v obliki RAZLAGALNEGA eseja, ki naj bo dolg vsaj 600 besed. V njem razložite tudi:

- Katera metoda je pripeljala Descartesa do solipsistične pozicije in kaj ta pozicija pomeni?
- Na katera dva načina Descartes dokazuje obstoj Boga, tj. popolne substance?
- Na kaj se nanaša formulacija »vse drugo bivajoče, če kaj drugega biva«?

Pri komentiranju odlomka upoštevajte tudi kontekst celotnega dela.

4. Nietzsche: H genealogiji morale

Določen asketizem, kot smo videli, strogo in vedro prostovoljno odrekanje, sodi k ugodnim pogojem najvišje duhovnosti, kakor tudi k njenim najnaravnejšim posledicam: zato se sploh ne gre čuditi, če niso prav filozofi nikdar obravnavali asketskega ideala brez nepristranskosti. Pri resnem zgodovinskem ponovnem izračunu se pokaže, da je povezava med asketskim idealom in filozofijo celo veliko bolj tesna in trdna. Lahko bi rekli, da se je filozofija šele na povodcu tega ideala sploh naučila prvih korakov in korakov po zemlji – ah, še tako nerodna, ah, s še tako nejevoljnim obrazom, ah, tako pripravljena pasti in ležati na trebuhu, ta drobna plaha neroda in razvajenka s krivimi nogami!

(Vir: Nietzsche, F.: H genealogiji morale. Prevod Teo Bizjak. Slovenska matica, Ljubljana 1988, 3. razprava, str. 298.)

NAVODILA ZA PISANJE KOMENTARJA

V navedenem odlomku Nietzsche govori o povezavi asketskega ideala s filozofijo. Odlomka ne obnavljajte, temveč ga komentirajte v obliki RAZLAGALNEGA eseja, ki naj bo dolg vsaj 600 besed. V njem razložite tudi:

- Kako Nietzsche pojmuje asketski ideal?
- Zakaj Nietzsche pravi, da določen asketizem sodi k ugodnim pogojem najvišje duhovnosti?
- Če je asketski ideal pogoj duhovnosti, zakaj in kako se je temu po Nietzscheju treba upirati?

Pri komentiranju odlomka upoštevajte tudi kontekst celotnega dela.

1

--

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

L

Prazna stran